Van Asfalt, Jasmijn & Rotte Appels

Van Asfalt, Jasmijn & Rotte Appels

Kees Strating

Derde, herziene uitgave als paperback
Auteur, coverdesign en uitgever: Kees Strating
ISBN: 978-94-0215-977-6
© 2017 Kees Strating

Tweede, herziene uitgave als e-book
Auteur, coverdesign en uitgever: Kees Strating
ISBN: 978-94-0215-725-3
© 2017 Kees Strating

Eerste uitgave als paperback
Uitgever: Boekscout - Soest
ISBN: 978-94-6176-664-9
© 2011 Kees Strating

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur/uitgever.

If we knew what it was we were doing,
it would not be called research, would it?

Toegeschreven aan
Albert Einstein (1879-1955)

Hoofdstuk 1

Zaterdag 16 oktober 2004

Een gezamenlijk optreden van politie, brandweer en ambulance was een zeldzaamheid in Brasemerwoude. Gebrek aan ruimte en creativiteit hadden het dorp in slaap gesust. Er werd meer overwogen dan ondernomen, meer gefluisterd dan geroepen.

Aan de sirenes te horen was er deze keer echt iets mis.

'O, dit wil ik wel even zien!' zei Anne. Ze wurmde zich los uit de omhelzing waarmee we afscheid namen in de hal van haar vooroorlogse dijkhuisje, griste haar zojuist opgehangen sleutels van de kapstok en duwde mij voor zich uit naar buiten. Ze had haar zwartleren driekwartjas nog aan.

Na een bewogen fondueavondje aan mijn keukentafel hadden we een rondje door het dorp gewandeld. Het was herfstvakantie; ik had de kinderen. De laatste maanden groeide er iets moois tussen Anne en mij, en de logeerpartij was een gelegenheid bij uitstek om het kroost daar zachtjes mee te confronteren. Anne had bij ons gegeten. De kinderen – Bram van vijftien en Kim van dertien – reageerden verschillend. Ze kenden haar al jaren als voormalig schooljuf en als huisvriendin. Dat Anne en ik praktisch samenwoonden, nu eens in haar huis, dan weer in het mijne, wilden we ze nog even besparen.

Daarom had ik Anne na het ommetje thuisgebracht. Mijn ex, Karen, had een nieuwe vriend, met wie ze het weekend was gaan wadlopen bij Pieterburen.

'Laat ze eerst maar aan hém wennen,' had Anne gezegd.

Vanaf de dijk konden we het dorp overzien. Er hing een geelrode gloed boven de buitenwijk waar ik woonde. Blauwe zwaailichten gaven de daken een sinister aanzien.

Langs een betonnen trap gingen we de dijk af, het dorp in – Anne in draf.

'Rustig aan, joh!' riep ik, terwijl ik onbewust mijn pas versnelde.

We liepen de Dorpsstraat door tot voorbij de kerk en namen de kortste route door het park. Meer en meer groeide het besef dat we op weg waren naar de plek waar onze avondwandeling een uurtje daarvoor begonnen was. Ik haalde Anne in en pakte haar hand. Tussen de schuine daken door zagen we vlammen. Flarden rook met een onmiskenbare openhaardgeur dreven in de vochtige lucht onze kant op. Anne kneep me en keek met grote ogen naar me op. Een voor een verstomden de sirenes. Er klonken dieselmotoren, verwaaide commando's en het geknetter van vuur. Voor we de straat in kwamen wist ik het zeker.

Anne bleef staan. 'Robert, de kinderen!' riep ze met overslaande stem.

Ik rukte me los en spurtte in de richting van mijn overwegend houten huis. Kim had boven liggen te slapen toen we weggingen. Bram was op stap geweest met vrienden.

Een eerste waterstraal kletterde hoog op het leistenen dak; de brandweer rolde meer slangen uit. Een agent probeerde me tegen te houden.

'Flikker op, man! Mijn kinderen!' Ik duwde hem opzij, sprong over de heuphoge haag van laurierkers en rende diagonaal het grasveld over. 'Kim! Jezus, Kim!' Een vlaag hete lucht blies me in het gezicht. Ik trok de sleutels uit mijn jaszak. 'O god!'

Naast me dook een schim op: een kaal hoofd, zware zwarte schouders. Ik werd min of meer getackeld en klapte met mijn schouder op het tuinpad.

'Je kinderen zijn veilig, man, ze zijn oké!'

Hij lag boven op me, met zijn mond bij mijn oor. Ik probeerde hem van me af te duwen; hij was loodzwaar.

'Kom maar met mij mee. Ik breng je naar ze toe.'

Met zijn ene hand hield hij mijn rechterarm achter mijn rug; de andere hand lag dwingend op mijn schouder.

'Kim…?' vroeg ik, terwijl we overeind krabbelden. 'Bram en Kim – waar zijn ze?'

'Ga mee, deze kant op.' De stem klonk op een of andere manier vertrouwd.

We liepen de tuin uit, in de richting van een gele ambulance. De man gaf mij geleidelijk aan meer ruimte, maar mijn arm werd pas losgelaten toen we de kinderen in beeld kregen. Bram lag op een brancard, klaar om in de ambulance geschoven te worden. Kim zat al achterin, in een zilveren deken gewikkeld. Toen ze mij zag, vloog ze de auto uit, recht in mijn armen. Ik tilde haar van de grond en duwde mijn neus in haar donkerblonde krullen. Ze beefde. Samen liepen we naar Bram. Zijn ogen draaiden alle kanten op. Hij was ingepakt in folie. Ik kuste hem op zijn voorhoofd; hij stonk naar roet.

'Daar hebben we de vader,' zei een opgewekte dertiger in een blauw met gele jas. 'Wij brengen uw kinderen naar het LUMC. U wilt vast wel met ze mee?' Hij kwam naar me toe en legde zijn arm om me heen.

'Ga maar gauw,' zei Anne. Ze stond achter ons. De zwaailichten veegden alle kleur van haar wangen. Ze gaf me mijn sleutels. 'Die lagen op het tuinpad. Ik kom straks naar jullie toe.'

De brancard werd in de ambulance geschoven. Kim en ik volgden. Terwijl de broeder bij Bram een infuus aanlegde, keek ik door de voorruit naar mijn donkerblauwe houten huis. Bij de keuken, aan de rechterkant, brandde de veranda als een fakkel. Vlammen kropen langs de dakgoot. Het slaapkamerraam van Kim sprong uit het witte kozijn net toen ik mijn blik erop richtte. Dikke waterstralen torenden uit boven het dak. Twee brandweerlieden met maskers voor en blusapparatuur in de aanslag gingen door de voordeur naar binnen.

'Hier word je rustig van,' zei de verpleegkundige tegen Bram; hij leegde een injectiespuit in het infuus.

De ambulance kwam in beweging. Boven onze hoofden klonk de sirene.

Bram draaide zijn hoofd in mijn richting. 'Sorry, pap, het spijt me. Kim, waar is Kim?' Hij vocht tegen zijn tranen.

'Het is goed, knul,' zei ik. 'Rustig maar. Kim zit hier naast me.'

Door mijn wantrouwige vaderhoofd schoot het idee dat Bram wellicht een rol had gepeeld bij het ontstaan van de

brand. Aan het begin van de avond was hij al behoorlijk in de lorum geweest. Ik duwde de gedachte weg.

'Heb je veel pijn?' vroeg ik.

'M'n arm,' zei Bram, 'en m'n shirt.' Zijn ogen draaiden weg, hij kokhalsde.

'Binnen een kwartier zijn we in Leiden in het ziekenhuis,' zei de verpleegkundige. Hij gebaarde dat ik Bram beter even met rust kon laten.

Op de Spoedeisende Hulp werden de kinderen meegenomen naar aangrenzende onderzoeksruimtes. Ik kreeg een groene jas aan en had toestemming om langs het gordijn van de een naar de ander te gaan, zolang ik niet in de weg liep.

De ambulancebroeder deed verslag: 'Kim Larue, dertien jaar, geen zichtbare verwondingen; Bram Larue, vijftien jaar, eerste- en tweedegraads brandwonden aan de rechterbovenarm.' Hij somde de medicatie op die hij Bram had toegediend en besloot zijn verslag met de mededeling dat beiden via een dakkapel op de eerste verdieping uit een brandend huis waren gesprongen, iets wat ook voor mij nieuw was. Vervolgens schoof hij zonder pardon een stoel onder mijn zitvlak, gaf me een hand en verdween met zijn collega en de brancard door de automatische schuifdeuren.

Bram kreunde hevig toen een verpleegkundige het noodverband van zijn arm knipte. Een collega zorgde voor afleiding door een paar onbeduidende vragen te stellen. Bram reageerde niet of nauwelijks. Een opengescheurde blaar besloeg zijn halve bovenarm. De huid eromheen zag rood. De arm werd uitvoerig gekoeld en daarna drooggedept. Het vel dat er in flarden bij hing, werd door een vrouwelijke arts over de wond gedrapeerd. Daarna volgde een laag zalf en uiteindelijk werd het geheel ingepakt. Bij beide kinderen werd bloed afgenomen, hun longen werden beluisterd, hun bloeddruk en temperatuur gemeten. Bram viel tijdens de onderzoeken in slaap.

Kim werd als eerste naar zaal gereden. Toen ik het bed wilde volgen, kwam de Surinaamse arts die haar behandeld had

naar me toe. Hij legde een paar zwarte pianovingers op mijn onderarm.

'We houden Kim een nachtje ter observatie, meneer. Als er geen complicaties zijn, dan krijgt u haar morgen terug.'

Ik leunde tegen de muur en haalde moeizaam adem. Mijn lippen vormden woorden van dank; geluid kwam er niet uit. Een meelevende blik vertelde me dat ik er ongeveer uitzag zoals ik me voelde: geschokt en belabberd.

De dokter die Bram behandeld had liep langs. Ze was blond en meer dan een kop groter dan haar donkere collega. 'Met die arm van uw zoon komt het helemaal goed,' zei ze zonder haar pas te vertragen, 'maar als hij zo op zaal is, wil ik u wel even spreken.'

'Kijk eens aan!' zei de Surinamer, terwijl hij ook mijn andere arm pakte. 'Allebei de dans ontsprongen. Straks op uw blote knietjes, meneer. Niet vergeten!'

Ik haalde Kim in toen haar bed een kamer in draaide.

'Pap,' zei ze zodra de zuster weg was, 'Bram heeft mijn leven gered.'

'Bram is een held,' zei ik, en ik gaf haar een knuffel. 'Hoe is het gebeurd, schat? Weet jij hoe de brand ontstaan is?'

'Nee, ik sliep. Bram maakte me wakker en trok me mee. Wij zijn door jouw raam naar buiten gevlucht, over het dak. Dat was best eng.'

Ik schoof een stoel bij en legde mijn hand op haar voorhoofd. Ze voelde warm aan, maar niet koortsig.

'De zuster zegt dat Bram ook hier komt slapen. Blijf jij ook?'

'Ja, kind. Ik blijf vannacht in het ziekenhuis. Ik ga zo je moeder bellen, en Anne is er misschien al. Doe jij maar lekker je ogen dicht.'

Binnen een paar minuten was ze vertrokken. Kort daarna kondigde het gepiep van schoenen en rubber banden de komst van een tweede bed aan. Terwijl een verpleegster Bram naast zijn zusje installeerde, verscheen de dokter in de deuropening. Ze wenkte me naar de gang.

'Uw zoon is voorlopig nog wel een tijdje onder zeil. Hij heeft nogal wat gedronken. Wist u dat?'

Ik knikte. Haar bestraffende toontje irriteerde me, misschien ook omdat ze letterlijk op me neerkeek.

'Zijn arm ziet er goed uit,' vervolgde ze, 'maar het verband zal de komende week dagelijks vernieuwd moeten worden. De longen zijn schoon. Als het bloedonderzoek geen bijzonderheden aantoont en infecties blijven uit, dan mag hij misschien morgenmiddag al mee naar huis. Onder voorbehoud dus.'

'Godzijdank!' zuchtte ik.

'Gaat het goed met u?' vroeg ze. Ze tilde mijn ooglid op en voelde mijn pols.

'Ik ben gewoon moe,' zei ik, 'en erg geschrokken.'

Het laatste uur was de spanning uit mijn lijf gegleden en de spierpijn die restte was te verdragen. Mijn beurse schouder als gevolg van de val op het tuinpad vond ik het vermelden niet waard.

'U doet er verstandig aan uw kinderen vaak hun verhaal te laten doen. Laat het er maar uit komen. Bij de balie liggen folders van Slachtofferhulp, mocht daar behoefte aan zijn.'

Ik dacht aan Bram, heftig puberend, die zich schuldig leek te voelen, en Kim, die dan wel sterk oogde, maar nog erg jong was.

'Dat zal ik zeker doen,' zei ik, en ik bedacht met spijt dat ze weer snel *thuis* zouden zijn in Doesburg, bij hun moeder. Niet dat ik Karen de zorg niet toevertrouwde, maar het voelde ongemakkelijk om mijn ex op te zadelen met iets wat onder mijn verantwoordelijkheid gebeurd was.

'In de wachtkamer zit een politieagent,' zei de dokter, terwijl ze zich omdraaide en zonder een hand te geven wegliep. 'Hij wil u spreken.'

Ik ging de kamer van de kinderen weer in. Boven de wastafel was een lamp blijven branden.

Bram zag er gehavend uit. De zondag zou ongetwijfeld een kater voor hem in petto hebben, en niet alleen door het bier. Voor het eerst in uren keek ik op mijn horloge. Vier uur in de ochtend. De politie kon wel even wachten, Anne ook. Ik zag op tegen het nieuws dat ze zouden brengen. Met loodzware

benen ging ik in een grijze stoel bij het raam zitten. Wat een klotedag.

Mijn mobiele telefoon rinkelde; in de consternatie had ik die niet uitgezet. Ik trok mijn jas van de leuning en sloop naar de gang. Op de display stond ONBEKEND NUMMER.

'Met Robert Larue,' zei ik gedempt.

'Larue? Jou zocht ik.' Een mannenstem, hoog, koud en vervormd, maar in de stilte goed verstaanbaar.

'Met wie spreek ik?' vroeg ik.

'Heb je lekker gewandeld?' Er klonk mechanisch gegrinnik.

Ik slikte en zocht steun tegen de deurpost.

'Wie bent u? Wilt u mij morgen terugbellen? Ik sta in een ziekenhuis.'

'Wat een pech dat de kinderen thuis waren. Enfin, ze leven nog. Zo komt de boodschap in ieder geval over.'

'Welke boodschap?' vroeg ik. 'Wat wilt u van mij?'

De halfverlichte gang draaide voor mijn ogen.

'Geen politie, zeker geen politie, en je bemoeit je verder met je eigen zaken. Heb je dat begrepen? Zeg je baantje bij De Jong op en blijf uit de buurt! Wij zijn een paar maten te groot voor jou.'

Mijn middenrif trok zich samen.

'Nogmaals, Larue: dit is de enige waarschuwing die je krijgt. Bemoei je met je eigen zaken! Wees zuinig op je kinderen!'

Een klik en de lijn was dood. *De enige waarschuwing. Hij had niet geweten dat de kinderen bij mij logeerden.* Alsof dat een excuus was voor wat dan ook. Wat was dit? Mijn maag gaf het antwoord. Ik zakte op mijn knieën en kotste met kracht de gang onder.

Hoofdstuk 2

Dinsdag 13 juli 2004

Het begon met een vriendendienst.

Sinds een jaar was ik samen met mijn jeugdvriend Paul de Jong lid van Biljartvereniging Brasemerwoude. Om uiteenlopende redenen zagen en spraken we elkaar destijds soms weken niet. Het biljarten moest daar verandering in brengen. Onze club hield het midden tussen een besloten kroeg en een sportvereniging. Het bier, de jonge borrels en de citroentjes met suiker vloeiden er rijkelijk, zelfs tijdens de wedstrijden, maar een bomvolle prijzenkast getuigde ervan dat er ook gepresteerd werd. De sfeer was dorps en gemoedelijk, met nu en dan een gezonde dosis roddel en venijn.

We hadden afgesproken om op dinsdagmiddag een potje te gaan driebanden. Paul, die als registeraccountant in Leiden werkte, had een snipperdag genomen. Ik was al twee jaar vrij.

Het was broeierig onder het platte dak. Zon en regen wisselden elkaar in traag tempo af, met windkracht één en zo'n vijfentwintig graden. De vier met groen zeildoek afgedekte biljarttafels stonden er verlaten bij. De beheerder, tevens conciërge van de basisschool, sorteerde lege flessen in het keukentje achter de grote hoefijzervormige bar.

Ik had me verheugd op het uitje. Paul was een serieus mens, maar als hij niets ernstigs omhanden had en in goed gezelschap verkeerde, kon hij ook behoorlijk uit zijn dak gaan. De lange, atletische, in driedelig grijs gestoken accountant nam dan de gedaante aan van een groot kind, compleet met pretogen.

Paul en ik kennen elkaar vanaf de kleuterschool. Op de lagere school zaten we steevast naast elkaar in de achterste banken, tot hij naar het vwo ging en ik naar de havo.

In de derde rookte ik mijn eerste joint. Ik kreeg de smaak te pakken en kon steeds moeilijker wachten tot het weer weekend was. Het schooljaar ging naar de knoppen, waarbij zonder twijfel ook mijn belangstelling voor het vrouwelijk schoon een rol speelde. Die interesse was ook mijn redding. Een schat van een meisje dumpte mij, omdat ze vooraf nooit wist hoe ze me zou aantreffen. Ik schaamde me diep, gooide het roer om en stopte met blowen. Roken deed ik nog wel, en omdat ze toch al weg was, bleef bier mijn favoriete drankje.

Ik maakte de havo netjes af en stroomde door naar de hts. Ik was mateloos geïnteresseerd in alles wat met techniek te maken had, iets wat ik blijkbaar van mijn vader had.

Paul was een jaar eerder al begonnen aan de opleiding tot registeraccountant. Waar veel vriendschappen verwateren omdat de partners elkaar niet liggen, hadden wij geluk. Mijn Karen en zijn Lisbeth werden vriendinnen. Onze kinderen lagen bij elkaar in de box.

Ik won het enige potje biljart dat we speelden. Paul was er met zijn hoofd niet bij. Hoewel hij over het algemeen zijn caramboles uitvoerig verklaarde en vierde, hield hij deze keer zijn mond. Hij schroefde zijn keu uit elkaar, wreef het zweet in zijn dunner wordende haar en nam plaats aan een tafeltje. Ik haalde twee flesjes bier aan de bar en ging tegenover hem zitten.

'Robert,' zei Paul, 'ik moet iets aan je kwijt.' Hij plukte aan het Perzische kleedje op tafel en leek niet te weten waar hij moest beginnen.

'Gisteravond was Cor bij mij aan de deur om een envelop met stukken van de zaak te brengen. Een halfuurtje later kwam hij terug met een knalrood hoofd om diezelfde envelop weer mee te vragen. Hij zei dat hij wat vergeten was en ging er als een speer vandoor. Tegen elven kwam hij voor een derde keer, weer met een envelop, nu een stuk dunner. Hij mompelde wat over bonnen die nog op zijn bureau lagen en stonk, zoals gewoonlijk, een uur in de wind.'

Paul schonk zijn glas vol tot het schuim over de rand gleed.

'Ik heb al maanden het gevoel dat er iets mis is,' vervolgde hij. 'Dat gegoochel met die enveloppen is maar een voorbeeld.

Die eerste heb ik trouwens niet geopend, maar bij nader inzien voelde het aan alsof er een stapel bankbiljetten in zat. In de tweede zaten inderdaad het soort bonnen en andere stukken dat ik wekelijks ontvang.'

Paul was net als ik tweeënveertig. Hij kwam uit een gezin met drie kinderen, waarvan Cor de oudste en Anne de jongste was. Ze groeiden op even buiten Brasemerwoude, naast het transport- en verhuisbedrijf van hun ouders, Nelis en Jannie de Jong. Inmiddels was Cor bedrijfsleider en Paul verzorgde de boekhouding. Hij had die tijdelijk van zijn moeder overgenomen, toen zij ziek werd.

De maatschap waar Paul werkte, TG-ACCOUNTANTS in Leiden, maakte al ruim een decennium de jaarrekening op voor CPJ-LOGISTICS. Paul was hier zelf niet bij betrokken; de beroepscode liet niet toe dat hij zijn moeder controleerde, laat staan zichzelf. Cor had een hekel aan kantoorwerk, net als zijn vader. Hij maakte nauwelijks onderscheid tussen zakelijke en persoonlijke uitgaven, en maskeerde dit door niets op te schrijven. De eenenzeventigjarige Nelis deed alleen iets aan administratie zolang het op de achterkant van een sigarendoos paste.

'Misschien heeft hij wel een envelop met vieze boekjes aan je gegeven in plaats van de gebruikelijke stukken,' opperde ik, 'of brieven van een minnares.'

Paul ging met zijn wijsvinger over de bovenrand van het glas. Het was niets voor hem om überhaupt ergens aandacht aan te besteden als de feiten ontbraken. Zo bijzonder was het verwisselen van die enveloppen ook weer niet.

'Onlangs sprak ik een cliënt,' zei Paul, 'een middelgrote aannemer. Hij had Cor en Mariska op meerdere plaatsen op Aruba gezien. Volgens hem logeerden ze in een van de duurdere hotels, bezochten ze de meest exclusieve nachtclubs en waren ze kind aan huis in het casino. Hij kende Cor niet, maar was getuige van een praatje aan de bar waarbij de namen Brasemerwoude en De Jong vielen. Mijn cliënt maakte daaruit op dat hij tegenover een broer van zijn accountant zat.'

‘Die man bezocht dus drie dezelfde gelegenheden?’ vroeg ik.

‘Blijkbaar,’ zei Paul. ‘Hij kan het zich permitteren. Doe niet zo moralistisch.’

‘Nee, dat bedoel ik niet, maar het is wel toevallig. Wat vond Cor van die ontmoetingen?’

‘Mijn cliënt vindt Cor een blaaskaak. Hij en zijn vrouw hebben zich niet in het gesprek gemengd.’

‘Kan ik me iets bij voorstellen,’ zei ik.

‘Aan mijn vader heeft Cor verteld dat Mariska een goedkope last minute had geboekt.’

‘Jij nog een biertje?’ vroeg ik. Toen een reactie uitbleef, liep ik naar de bar.

Ik kon me herinneren dat we ons in het verleden regelmatig afvroegen waar Cor het geld vandaan haalde. Hij werkte destijds zelden langer dan een halfjaar aaneen. Toch reed hij altijd in stoere auto’s en als hij in Café De Bonte was, gaf hij rondjes bij het leven en stond hij uren aan de gokkast.

Op zijn tweeëndertigste leerde Cor de twaalf jaar jongere Mariska kennen: coupe soleil, leren broek en een decolleté tot aan haar navel. Ze trouwden en kwamen in het dorp wonen. Cor ging werken bij het bedrijf van zijn vader. Inmiddels was hij zevenenveertig, dus op de een of andere manier had hij eindelijk zijn draai gevonden.

‘Ik ben nog niet klaar,’ zei Paul toen ik terugkwam. ‘Cor rijdt tegenwoordig in een zo goed als nieuwe Jeep Grand Cherokee. En kijk eens naar de kleding en sieraden van Mariska en naar haar twee jaar oude Golf GTI Cabrio. Het stel straalt een luxe uit die een ton in euro’s meer kost dan wat ze binnenbrengen. Hij is in loondienst, ik weet wat hij verdient. Ze wonen in een riant huis met hoge hypotheeklasten. Ik heb ze nagetrokken bij het BKR; ze zijn nergens achter met betalen. Begrijp jij het?’

‘Rommelt hij niet gewoon buiten de boeken om?’ vroeg ik. ‘Of heeft hij misschien in dat casino een mooi bedrag gewonnen?’

‘Wat betreft dat rommelen: ik mis inderdaad werkbonnen en factuurnummers. En als ik een avond bij pa langsga,

ontbreken er geregeld vrachtwagens op het erf. In de boeken is daarvan niets terug te vinden. Maar wat mij het meest zorgen baart is dat Cor zich de laatste tijd vreemd gedraagt. Hij schiet al in de verdediging als je vraagt of hij koffie wil. Robert, ik heb hier slapeloze nachten van. Er klopt gewoon iets niet!'

'Waarom spreek je hem er niet op aan?' vroeg ik.

'Je kent Cor, hem roep je niet ter verantwoording. Zeker ik niet, terwijl het mij wel aangaat. Ik doe de boekhouding, en het is echt tegen mijn principes als accountant om te doen alsof mijn neus bloedt.'

Met een klap zette Paul zijn bierfles op het viltje.

'Ik neem aan dat jij nog steeds niet voor je inzet betaald wordt?' zei ik.

Paul haalde zijn schouders op. 'Zoveel werk is het niet.'

'Zeg dat je er geen tijd meer voor hebt. Cor vindt wel een andere boekhouder. Of ga met je vader praten; misschien weet hij meer. Cor is weliswaar bedrijfsleider, maar je vader blijft de baas.'

'Ach, Robert, sinds ma overleden is, gaat het bergafwaarts met pa. Ik zie hem niet dagelijks, maar als ik af en toe eens binnenstap, dan schrik ik. Vroeger maakte hij grapjes met de kinderen en flirtte hij met Lisbeth. Altijd zat hij vol verhalen over de zaak en over het vissen met vrienden – je kent hem. Nu zit hij voor het raam en kijkt naar de lege stoel tegenover zich. Als je hem wat vraagt, moet hij zichzelf eerst wakker schudden en dan komt hij met een zogenaamd enthousiaste reactie die meestal kant noch wal raakt. Ook qua conditie gaat hij achteruit. Als ik hem zeg dat ik me zorgen maak, dan is er niets aan de hand en voelt hij zich een jonge god. De enige hulp die hij aanvaardt, komt van een fles jonge klare. Ik ga hem nu niet lastigvallen met mijn twijfels over het doen en laten van Cor. Zeker niet zolang ik geen bewijzen heb.'

Paul zuchtte. Hij had een woordenstroom geproduceerd die voor zijn doen ongewoon was. Ik schaamde me dat ik de laatste tijd zo weinig bij Nelis was langsgegaan. Al die jaren was ik graag bij Paul thuis gekomen. Pa en ma De Jong waren ook een beetje mijn ouders.

Ik ben als enig kind opgegroeid in Brasemerwoude. Toen ik in militaire dienst zat, verhuisden mijn ouders naar Delfzijl. Mijn vader was ingenieur bij Akzo; hij was overgeplaatst. Ik zat bij de mariniers in Doorn en kwam alleen de weekenden thuis.

Drie keer nam ik de trein naar Noordoost-Groningen. Daarna bleef ik op de kazerne of sliep bij Paul, ook als hij er zelf niet was. Ik noemde zijn ouders oom Nelis en tante Jannie. Later vroegen ze mij dat 'oom' en 'tante' weg te laten.

Bij moeder Jannie was drie jaar geleden een knobbeltje ontdekt. Een eerste ingreep had niet geholpen. Er volgde een borstamputatie, daarna bestraling, chemotherapie, een pruik met een slechte imitatie van het vertrouwde grijze haar en ten slotte uitzaaiingen door het hele lichaam. En dat alles binnen een jaar.

'Weet je,' zei Paul, 'voor pa en ma was het een soort levenstaak om Cor op het rechte pad te houden. Dat is ze volgens mij aardig gelukt. Cor en mijn vader botsen regelmatig, maar ma kon met hem lezen en schrijven. Het wordt pa's dood als Cor ontspoort en de zaak erin meesleept. Ik denk niet dat die ouwe in staat is, of de moed heeft, om de confrontatie aan te gaan.'

Paul bracht de glazen en flesjes naar de bar en rekende af. Ik rolde het groene zeil over de biljarttafel en deed de lampen uit.

Mijn vriend woonde in Oegstgeest. Lisbeth had hem die ochtend bij mij thuis afgezet en ze zou hem om een uur of negen ook weer komen halen. Ik had bij de visboer wat broodjes zalm en paling geregeld, en mocht dat niet genoeg zijn, dan stond er in de kelder nog wel een blik soep.

We stapten in mijn auto en reden naar huis. Kon ik Paul helpen? Er was één ding dat ik in overvloed had, en dat was tijd.

'Als ik…' zei ik toen we na het eten met een glas port op de veranda zaten. 'Als ik nou eens een tijdje bij CPJ-LOGISTICS ga werken. Doen wat wij vroeger in de vakanties deden: opruimen, dozen stapelen, een beetje sjouwwerk, auto's

wassen, noem maar op. Ik doe het voorkomen alsof ik beweging nodig heb, dan hoef ik ook niet te liegen. Misschien is er een simpele verklaring voor dit alles en kan ik erachter komen welke.'

Paul stond op en liep zonder iets te zeggen de tuin in. Mijn huis stond op een ruime lap grond, grotendeels gras, binnen een kraag van bomen en struiken. Hommels zoemden rond de lavendel en het die ochtend gemaaide gazon wedijverde met de jasmijn langs de veranda.

'Het is een manier om meer aan de weet te komen,' zei Paul vanaf de andere kant van de houten balustrade. 'Het zit me op de een of andere manier niet lekker. Dus als je het doen wilt, graag. Maar kijk uit met Cor. Het is een rare vogel, je weet niet wat je aan hem hebt.'

Hoofdstuk 3

Na mijn diensttijd was ik bij TNO in Delft gaan werken. Wij keurden en testten allerhande technische apparaten, de meeste verre van volmaakt. Ik had snel door dat het veel leuker was om zelf dingen te bedenken en te ontwikkelen. Thuis stond al een ringband vol ideeën.

Ik leende geld van mijn ouders en kocht mijn eerste pc. In de avonduren ging ik aan de slag; ik vrat computerboeken, staarde uren naar het amberkleurige scherm en formuleerde een ondernemersplan. Paul, die me hielp met het financiële deel, was van mening dat ik het met knutselen alleen niet zou redden. Dat bleek een misrekening; mijn ideeën waren in trek.

Ik had ook iets met hifi. Als technicus en liefhebber van muziek droomde ik van elektrostatische boxen en allerlei andere geavanceerde snufjes. Als ik die aan de man kon brengen, vulde ik het financiële gat waar Paul voor gewaarschuwd had.

Ik nam ontslag bij TNO en huurde een garagebox in Alphen aan den Rijn. Na een halfjaar verhuisde ik mijn boeltje naar een oud winkelpand in het centrum. Ik trouwde met Karen en we betrokken de woning boven de zaak. In 1996 moest ik voor Larue Sound & Solutions opnieuw op zoek naar een grotere ruimte. Die vond ik op het industrieterrein Rijnhaven, in een voormalige beddenzaak. Karen en ik kochten voor onszelf en de kinderen een eengezinswoning in Brasemerwoude.

Beide takken van het bedrijf waren succesvol. Ik verkocht ideeën aan producenten van huiselektronica en elektrisch gereedschap, en in de studio schaften welgestelde trendvolgers en echte liefhebbers hun dure geluidsapparatuur aan. Was ik niet bezig met klanten, dan zat ik wel op kantoor of in de werkplaats. Ik vroeg kostbare patenten aan, zodat ik voor de ontwikkelde ideeën andere toepassingen kon bedenken.

Ik nam Leo in dienst, een hts'er met een goed zakelijk instinct. Na een tijdje kon ik de studio aan hem overlaten. Zijn vakkennis en overtuigende babbel maakten mijn inbreng zo goed als overbodig. Aan de telefoon kwam Sylvia, die zich ontplooide tot een adequate secretaresse. Ik werkte zeventig uur in de week en het geld stroomde binnen. Tot de derde woensdag in september 2002, de dag van de jaarmarkt.

Alphen aan den Rijn is bekend om zijn jaarmarkt. Toen de zaak nog in het centrum gevestigd was, hadden we besloten om de studio die dag te sluiten en het feest mee te vieren. We wandelden dan met de kinderen langs de talloze kraampjes, bezochten een paar duizelingwekkende attracties op de kermis, aten staande een hamburger en rustten, als het weer het toeliet, uit op een terras in de Julianastraat. In 2001 voor het laatst, want nog geen maand na de jaarmarkt was Karen bij me weggegaan. Ze zag het niet meer zitten: veertig jaar, moeder van twee kinderen, slavin van de gewoonte, en een man die alleen op zondag thuis was, en dan de halve dag zijn ogen dicht had.

'Ik kan het niet meer aan, Robert,' zei ze toen ik op een avond thuiskwam. De kinderen lagen al op bed. 'Ik moet hier weg.'

Ik smeekte, ging zelfs huilend op mijn knieën, maar Karen, mijn mooie lieve Karen, die nooit geklaagd had over mijn werklust, had een besluit genomen. Ze was binnen drie weken verhuisd naar een eengezinswoning in Doesburg, dicht bij haar ouders in de Achterhoek. Ze pakte haar oude werk op als verpleegkundige, in een ziekenhuis in Deventer, hervond haar vechtlust en was ogenschijnlijk weer gelukkig.

Ik bleef achter in ons vrijstaande Zweedse houten huis in Brasemerwoude.

'Een houten huis leeft,' hadden Karen en ik elkaar gezegd toen we het lieten bouwen. Maar het leven was eruit toen zij en de kinderen weg waren. We verweten elkaar niets. Wij hadden het samen zover laten komen. Ik had mijn privéleven laten versloffen en zij had dat jarenlang gepikt.

We werden goede vrienden en gunden elkaar de kinderen en alle geluk, maar Karen Larue was weer gewoon Karen

Overduin. Bram en Kim woonden bij hun moeder. *Het is beter zo*, hadden we ze voorgehouden, al duurde het lang voordat ik dat zelf geloofde.

Ik zag de kinderen geregeld. Niet op tijdstippen die vastgelegd waren in een convenant, maar gewoon als we er zin in hadden en het Karen schikte. Bram voetbalde en Kim turnde, beiden meestal op zaterdag. Ik miste weinig wedstrijden. Als ze klaar waren met sporten, nam ik ze óf voor de rest van het weekend mee naar Brasemerwoude, óf we deden iets leuks in de omgeving van Doesburg. In het begin bleef ik een paar keer bij Karen in de logeerkamer slapen, maar dat wekte verwarring, en niet alleen bij het kroost.

Woensdag 18 september 2002

Ik meed de jaarmarkt en ging vroeg naar de zaak om het netwerk uit te breiden met een nieuwe, nog weer snellere computer. Leo en Sylvia waren vrij.

Ik bevestigde het apparaat onder mijn bureau en trok de bedrading over het verlaagde plafond. Ik moest de kabels boven in de meterkast nog vastzetten en verbinding maken met het netwerk. Daarna kon ik de nodige software installeren.

Het was een uur of twee in de middag toen ik een manshoog aluminium keukentrapje zonder hem uit te klappen tegen de deurpost van de meterkast zette. Terwijl ik boven mijn hoofd de bedrading vastzette was, gleed de trap onderuit. Mijn benen schoten tussen de treden. De bovenkant schoof langs de deurpost omlaag, gleed eraf en vernielde op zijn weg de behuizing van de hoofdschakelaar.

De klap die ik kreeg was enorm. Ik viel voorover op de aluminium treden; mijn bezwete armen plakten vast aan het metaal. Het was alsof er een trein over me heen denderde. Alle spieren verkrampten, ik zag lichtflitsen en een oorverdovende brom dreunde door mijn hoofd. In een film zag ik alles wat me lief was voorbijkomen, en zonder twijfel over de toekomst nam ik afscheid van het leven.

Ik lag nog steeds op het trapje, nu plat op de grond. In mijn hoofd woedde een orkaan. De witte kantoorklok danste langs de muur, de wijzers niet te onderscheiden. Mijn hart ging tekeer. Ik was drijfnat van het zweet en had het intens koud. God, wat was ik bang – niet eens om dood te gaan, maar ik was zo volkomen afhankelijk en zo verdomd alleen. Mijn mobieltje. Na tal van vergeefse pogingen kon ik het uit mijn broekzak halen. Ik probeerde de juiste toets te vinden. Mijn vingers weigerden dienst. De inspanning bracht me weer buiten kennis.

Er kwam hulp. Later hoorde ik dat ik met een sneltoets het mobiele nummer van Karen had gebeld, misschien intuïtief. Ze was in Doesburg, zag op de display dat ik het was, maar hoorde niets anders dan een onregelmatig kreunen. Het klonk alsof ik mijn roes uitsliep, zei ze later. Ze schreeuwde om mijn aandacht te trekken en belde met haar vaste lijn eerst naar mijn huis en toen naar de studio. Via de open verbinding van onze mobiele telefoons hoorde ze de vaste telefoon op kantoor rinkelen.

Karen belde Leo. Die wandelde in feeststemming over de jaarmarkt.

'Robert is op de zaak met z'n nieuwe computer aan 't spelen,' wist hij te vertellen.

Op verzoek van Karen liet hij zijn pilsje staan, sprong op de fiets en vond mij.

Ik kwam even bij kennis in de ambulance, hoorde de sirene, en stemmen die niets zeiden. Er zat een iemand naast me. Ik was in shock en op weg naar het Leids Universitair Medisch Centrum.

Karen en de kinderen kwamen twee uur later aan bij het ziekenhuis.

'Zijn toestand is kritiek,' zei de dokter. 'De eerste vierentwintig uur zijn bepalend.'

Ze installeerden zich in de wachtkamer en bleven tot de volgende middag. Paul kwam ook. Zelfs Jannie, toen al doodziek, meldde zich na een van de vele bestralingen samen met Anne.

Ik lag drie weken in het ziekenhuis. Toen mijn hartslag en bloeddruk stabiliseerden, was het ergste voorbij. Ik had niet veel later moeten komen, zei de cardioloog. Er kwam een neuroloog aan mijn bed – mijn lichaam bleef trillen – en andere specialisten voor de spierscheuringen en brandwonden.

De laatste week in het ziekenhuis sliep ik meer dan ik voorheen in een maand deed. Ik sloot mijn ogen voor alles en iedereen. Leo kwam op bezoek. Hij vertelde dat de zaken goed gingen en dat klanten begrip toonden voor de vertraging. Ik deed alsof dat een opluchting was, maar eigenlijk interesseerde het me geen lor.

Op een vrijdag mocht ik naar huis. Karen kwam me halen. Ze reed me met een rolstoel naar de uitgang en hielp bij het instappen. Thuis wachtten Bram en Kim, en Paul en Lisbeth met de kinderen. Zelfs mijn ouders waren voor de derde keer binnen een maand met de trein uit Delfzijl gekomen.

Na het eten bleef ik alleen achter. Ik wilde geen verzorging, was het betuttelen en de aandacht meer dan zat.

In de weken die volgden likte ik mijn wonden. Iedere dag wandelde ik een stukje. Af en toe bezocht ik de studio en ik deed zelfs een poging mijn werk te hervatten, maar meestal hield ik het na een halfuur voor gezien. Dan stapte ik in de auto en reed naar huis, soms zonder gedag te zeggen. Wat ik ook ondernam, het was allemaal onbeduidend.

Een van de opdrachtgevers haakte af; hij had haast met een waterdichte schakelaar voor een designwaterkoker. Voorheen was dat me niet overkomen, al had ik nachten door moeten werken. Nu voelde het aan als een bevrijding.

Het was nota bene Leo, degene aan wie ik geacht werd leiding te geven, die me aanraadde ook de rest van de opdrachten terug te geven. Hij zag dat er niets uit mijn handen kwam en dat ik ook geen aanstalten maakte daar verandering in te brengen. Sylvia en hij waren de telefoontjes van ongedurige klanten zat. Ze spraken me aan op mijn gebrek aan belangstelling. Ik had er geen logische verklaring voor. Mijn afkeer van het bedrijf waar ik zoveel in

geïnvesteerd had, groeide met de dag, maar dat vertelde ik natuurlijk niet.

Ik volgde het advies op en schreef een conceptbrief aan alle opdrachtgevers. Ik verhoogde de salarissen van Leo en Sylvia, en ging naar huis met de intentie voorlopig niet terug te komen.

De euforie van een lege agenda maakte langzamerhand plaats voor neerslachtigheid. Ik was de hele dag moe. Als het tijd was om te slapen, lag ik te malen, en als ik iets zinnigs wilde gaan doen, overviel me een pijnlijke futloosheid. Terwijl ik vroeger mijn emoties permanent onder controle had, begon ik nu om het minste of geringste te janken.

Maandag 11 november 2002

Ik was een maand uit het ziekenhuis toen Jannie overleed, mijn pleegmoeder van weleer. Ik was zo bezig geweest met mijn eigen pijntjes dat de neergaande lijn van haar leven nauwelijks tot me was doorgedrongen. Het verlies was voor de directe familie natuurlijk veel groter dan voor mij, maar toch…

Ik ging naar het huis van Nelis om te helpen rouwkaarten te schrijven; er kwam echter niets uit mijn handen. De halve dag zat ik aan de eettafel te grienen.

Na de begrafenis was ik leeg. Paul en Lisbeth wilden me meenemen naar hun huis en Karen opperde eenzelfde plan, maar ik verkoos het alleen te zijn.

Na een jaar nam Leo de studio over. Met de bank maakten we de afspraak dat hij de activa in één keer zou betalen en de goodwill verdeeld over een paar jaar, afhankelijk van de winst. Leo tekende een huurcontract voor dat deel waar de studio en het kantoor gehuisvest waren. Aan een elektricien verhuurde ik mijn werkplaats.

Na een druk bestaan als ondernemer, een scheiding die nog steeds de mijne niet was en een ongelukkige val van een keukentrap, was ik uitgerangeerd. Ik had alle tijd voor mijn elektrostatische boxen, wandelde soms uren door de polder en werd samen met Paul lid van de biljartvereniging.

Desondanks voelde ik me eenzamer en onevenwichtiger dan ooit tevoren.

De huisarts dacht aan een burn-out en verwees me door naar een psycholoog. Die begon met re-integratietherapie, maar zag al snel dat als ik niet eerst volledig zou genezen en bovendien de gedrevenheid die mijn leven gekenmerkt had onder controle kreeg, er weinig te re-integreren viel. Dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan. Als ik ergens toe besloot, dan ging ik er ook voor. Als ik ergens aandacht aan schonk, dan was het alle aandacht die ik kon opbrengen. Ik kon niet anders. Jarenlang had ik technische snufjes aangebracht aan ingewikkelde apparaten. Zelf bezat ik blijkbaar alleen een aan-uitschakelaar, een alles-of-nietsknop.

Hoofdstuk 4

Donderdag 15 juli 2004

Twee dagen na mijn gesprek met Paul ging ik op de koffie bij Nelis. Het was een halfuurtje lopen van mijn huis naar CPJ-LOGISTICS. Het idee weer iets nuttigs te gaan doen gaf me een lekker gevoel. Het weer werkte ook mee; de lucht was strakblauw en er was net genoeg wind om de klammigheid te verdrijven. Twee bakkersknechten trapten een balletje met een sigaret in hun mondhoek. De postbode, in korte broek, floot een schlager die de rest van de weg in mijn hoofd bleef hangen.

Ondanks mijn dagelijkse wandelingen voelde ik me vadsig. Ik had lang niet op een weegschaal gestaan, maar dat ik in mijn zomerbroeken van vorig jaar amper kon bukken zei genoeg. Ik hoopte – niet alleen om Pauls gemoedsrust – dat Nelis ja zou zeggen tegen mijn voorstel om bij hem te komen werken.

Ik had nagedacht over wat Paul verteld had. Cor was altijd al een opgewonden standje geweest. Als je in zijn nabijheid een mening verkondigde, dan werd die meestal met hatelijkheden onderuitgehaald, ook al beweerde hij vijf minuten later precies hetzelfde. Toch kon ik me niet voorstellen dat hij betrokken was bij iets wat zijn vader zou kunnen schaden.

Ik liep het dorp uit en volgde het fietspad langs de provinciale weg. Nelis de Jong was als veertienjarige kort na de oorlog gaan werken bij boom- en plantenkweker Schmidt in Boskoop. Eerst bij de kwekerij, later als chauffeur. Toen Schmidt na tien jaar besloot om het transport uit te besteden, greep Nelis de kans om voor zichzelf te beginnen. Een vrachtwagen, een oude schuur, een onderhandse lening en een contract voor vier jaar met zijn voormalige werkgever vormden de basis van het huidige bedrijf.

CPJ-LOGISTICS reed nog steeds planten en bomen voor Schmidt, op Engeland en Duitsland. Als verhuisbedrijf nam het in de regio een vooraanstaande plaats in. Het kon rekenen op een grote groep vaste klanten. Er reden nu zo'n twintig vracht- en bestelwagens, en het personeelsbestand was groot genoeg om op zomeravonden een voetbalelftal met reserves en supporters op de been te brengen.

Nelis woonde in een voormalige boerderij. Zoals gewoonlijk ging ik via het kantoor aan de achterzijde naar binnen. Aan een stalen bureau zat de korenblonde José bonnen in te voeren in een computer. Ze was drie jaar geleden, toen Jannie ziek werd, via een uitzendbureau gekomen. Inmiddels had ze een vaste plek op de administratie, ontving bezoekers en nam de telefoon aan. En passant hielp ze Cor met de planning.

'Dag meneer Larue,' zei ze met een hoge stem. 'Wat kan ik voor u doen?' Ze was de dertig gepasseerd en bloosde bij alles wat ze zei, zonder de indruk te wekken gemakkelijk over zich te laten lopen.

'Goedemorgen José,' zei ik. 'Is de baas er ook?'

'Meneer Cor is onderweg. Ik verwacht hem terug om een uur of één.'

'Ik kom voor senior,' zei ik, en ik bedacht dat Nelis al aardig aan gezag had ingeboet als Cor de baas was in de ogen van het personeel.

'O!' zei José. 'Foutje!' Het klonk als: *Dan moet je dat zeggen.* 'Ik zal meneer Nelis laten weten dat u er bent.'

Vanaf kantoor liep een smalle, donkere gang naar het woonhuis. Ik klopte aan, al was dat in het verleden ondenkbaar. Het was lang geleden dat ik er voor het laatst was geweest.

Rechts, voor de schuifpui, zat Nelis, een imposante figuur in een door de zon gevangen wolk sigarenrook.

'Ha, die Robert.' Hij kwam overeind. 'Wat aardig van je om bij zo'n oude vent op visite te komen.'

'Dag, Nelis,' zei ik, en ik kon een cliché niet onderdrukken: 'Een mens is zo oud als hij zich voelt, toch?'

'Dat bedoel ik!'

Hij deed een paar stappen in mijn richting. Zijn hand miste de oerkracht van jaren geleden, maar de mijne verdween er nog steeds geheel in. Hij had wallen onder zijn ogen en over zijn neus liep een netwerk aan gesprongen adertjes. Nelis liet zich weer in zijn kolossale bruinleren stoel zakken. Op zijn zo goed als kale hoofd had die zomer nog geen zon geschenen. Alleen de groene stoel, waar Jannie voorheen zat, was vrij. Ik twijfelde.

Nelis maakte een uitnodigend gebaar. 'Wou je blijven staan?'

'Nee,' zei ik, en ik nam plaats. 'Hoe gaat het met jou?'

'O, wel goed, hoewel de economie zowel op de transportwereld als op de verhuisbranche een zware druk legt. We kunnen het hoofd boven water houden en maken nog steeds winst. Cor heeft de touwtjes stevig in handen. Hij vraagt veel van zijn mensen, maar we kunnen de klanten binnenhouden, dat is waar alles om draait.'

Nelis nam een trek van zijn sigaar en blies een rookwolk naar het plafond.

'Het is natuurlijk wel anders dan een paar jaar geleden. Door alle nieuwbouw in de regio wordt er veel verhuisd, maar iedereen vraagt meerdere offertes aan en pakt zelf z'n spulletjes in. Dat drukt de prijzen.'

Nelis zette in de open keuken een thermoskan met koffie en schonk voor ons beiden in. Hij was levendiger en mededeelzamer dan ik verwacht had. We praatten over mijn ongeluk in de meterkast en over de bijna vierhonderd mensen die de begrafenis van Jannie hadden bijgewoond. Hij viste naar veranderingen in de relatie tussen mij en zijn dochter Anne; ze had het vaak over me. Ik hield me op de vlakte en schonk voor ons beiden nog een kop koffie in.

Het liep tegen twaalven toen Nelis opstond, naar de keuken liep en met een fles ijskoude jonge jenever en twee glazen terugkwam.

'Een borrel voor de lunch gaat er altijd in.'

Ik bedankte en 'nee' wilde ook geen biertje.

'Waarvoor ik eigenlijk kom…' zei ik.

Nelis ging rechtop zitten, nipte de kop van zijn glas en keek me behoedzaam aan.

‘Ik ben al bijna twee jaar thuis, voel me vaak nutteloos en wil weer een beetje onder de mensen komen.’

Nelis liet zich achteroverzakken.

‘Ik wil vragen of ik een tijdje bij jou kan komen werken. Gewoon sjouwen, opruimen, wagens schoonmaken en voorbereiden, zoals Paul en ik dat vroeger deden.’

Ik had de vraag goed voorbereid, maar toch kostte het me moeite om Nelis in de ogen te kijken.

‘Jongen, jij hoeft met jouw heldere verstand toch geen loopjongen te gaan spelen bij een verhuisbedrijf?’

Nelis begreep weinig of niets van mijn overwegingen om het bedrijfsleven vaarwel te zeggen. Hij had net als veel anderen het idee dat ik was gaan rentenieren, en dat had ik zo gelaten. Ik was het ook zat om het iedere keer weer uit te leggen.

‘Zie het als therapie,’ zei ik. ‘Ik hoef er niets mee te verdienen. Als ik bezig ben en me een beetje nuttig kan maken, ben ik tevreden.’

Nelis keek me aan.

‘Goed,’ zei hij, en hij schonk zichzelf nog eens in, ‘ik zal het er met Cor over hebben.’

‘Als ik niet presteer, gooit hij me er maar weer uit.’

‘Jij en niet presteren…’ zei Nelis. Hij fronste zijn wenkbrauwen.

‘Bedankt,’ zei ik, alsof de zaak al beklonken was. ‘Ik kijk ernaar uit.’

Ik stond op om naar huis te gaan en vroeg Nelis langs mijn neus weg wat hij ging eten. Ik wist dat hij vroeger tussen de middag van Jannie zijn warme hap kreeg. Paul had gezegd dat hij slecht voor zichzelf zorgde. Ieder kookaanbod van Anne en Lisbeth werd afgeslagen. Een klein pannetje verse erwtensoep of een nieuwe haring met uien, als de tijd daar was, dat kon hij nog wel waarderen. Maar je hoefde niet met een bord aardappelen, vlees en groente aan te komen of een restje macaroni, want dat zag hij als bemoeizucht.

‘Dat eten komt wel goed,’ zei Nelis, en ter illustratie sloeg hij de rest van zijn jonge borrel achterover. ‘Stap af en toe eens binnen, als je tijd hebt.’

Ik beloofde het, gaf hem een hand en liep terug naar het kantoor.

In de donkere gang hoorde ik de zware stem van Cor.

'Ik heb die eikel toch verteld dat hij de piano na de verhuizing een tijdje op z'n plek moet laten staan voordat hij gestemd wordt? Ik ga daar niet voor betalen en de verzekering ook niet. Hij kan de pot op!'

Ik deed de deur open en liep het kantoor in. Cor zat op een hoek van Josés bureau. Hij bladerde door een stapeltje telefoonnotities.

'Hé, Robbertje,' begroette hij mij met de treiternaam die hij al gebruikte toen we nog kinderen waren. 'Wat doe jij hier?'

'Dag, Cor,' zei ik. 'Misschien kom ik je een tijdje helpen.'

Ik had er niet op gerekend hem nog te zien en wist me slecht een houding te geven. Eigenlijk had ik gehoopt dat Nelis de kastanjes voor me uit het vuur zou halen, maar nu ik hem tegen het lijf liep leek het me laf om niets te zeggen.

'Van de wal in de sloot, zeker?' vroeg Cor. Hij lachte om zijn eigen grap en bladerde verder.

'Die vent van de garage bel ik volgende week wel. Laat hem maar even garen,' zei hij tegen José.

Ik zag dat mijn aankondiging nauwelijks tot hem doordrong en nam niet de moeite verdere uitleg te geven. 'Je hoort het wel van je vader,' zei ik, en ik stak mijn hand op en liep naar buiten.

Die avond tegen tienen werd ik gebeld.

'Robbertje,' zei Cor, 'als jij je zo graag wilt uitsloven, kun je maandag beginnen. Die ouwe had een heel verhaal, maar dat interesseert me allemaal niet. Werken is werken, en zielig doe je maar thuis.'

'Het gaat mij ook om de baan, Cor. Jouw belangstelling kan me gestolen worden.'

Ik was voornemens me weinig te laten welgevallen. Zo kende hij me: ik gaf hem als kind al meer tegengas dan Paul, waarbij ik moet aantekenen dat hij het van mij pikte en zijn broer een ram voor zijn hoofd kon krijgen.